

Slovensko

Vnútroštátne súdy**Vnútroštátne inštitúcie pre ľudské práva****Ombudsman****Špecializované úrady pre ľudské práva****Iné****Vnútroštátne súdy****Zoznam súdov**

Právny rámec ochrany ľudských práv a základných slobôd v Slovenskej republike tvorí Ústava Slovenskej republiky (č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov). Ústava SR je základným zákonom Slovenskej republiky a je v nadradenom postavení voči ostatným normatívnym právnym aktom. Ústava SR vo svojej druhej hlave (čl. 11 až 54) **poskytuje všeobecnú ochranu základným právam a slobodám**, a to základným ľudským právam a slobodám (v medzinárodných dokumentoch nazývaných občianske práva), politickým právam, právam národnostných menšín a etnickým skupín, hospodárskym, sociálnym a kultúrnym právam, právu na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva a právu na súdnu a inú ochranu. Základné práva a slobody sa zaručujú na území SR všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať. Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody (čl. 12 ods. 2 a 4 Ústavy SR). Cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené v Ústave SR, ak nie sú výslovne priznané iba občanom SR, ako aj právo na azyl (čl. 52 os. 2. čl. 53 Ústavy SR). Podmienky a rozsah obmedzenia základných práv a slobôd a rozsah povinností v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu ustanovuje ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu (č. 227/2002 Z. z.).

V súlade s článkom 46 Ústavy SR **každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde** a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. V konkrétnostiach môže ísť o celú škálu ľudských práv, t. j. ľudské práva a základné slobody, ktoré možno obmedziť zákonom, ako aj o ľudské práva a základné slobody, ktoré nemožno obmedziť zákonom. Z hľadiska ich obsahu môže ísť o občianske, politické, hospodárske, sociálne, kultúrne a iné práva zaručené Ústavou SR, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými právnymi predpismi SR, ako aj medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (*international human rights law*), ktorými je SR viazaná. Z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Kto tvrdí, že bol **na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy**, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. V tejto súvislosti zaručuje Ústava SR a ďalšie príslušné právne predpisy **právo každého na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom**. Podrobnosti ustanovuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Tento zákon upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci, zodpovednosť obce a vyššieho územného celku za škodu spôsobenú orgánmi územnej samosprávy pri výkone samosprávy, predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a právo na regresnú náhradu.

V súlade s cit. čl. 46 Ústavy SR ustanovenie § 3 Občianskeho súdneho poriadku zaručuje **právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené**. Občiansky súdny poriadok (OSP) upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená **spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov** účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb. V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pri tom na to, **aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov** fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

V zmysle § 7 ods. 1 a 2 OSP v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú **spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov**, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. V občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

Všeobecné súdy SR

V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov. Konanie pred súdom je založené na princípe dvojinštančného súdneho konania, v ktorom je možné podať odvolanie voči rozhodnutiam súdov rozhodujúcich v prvej inštancii (okresných súdov). O odvolaní, ktoré predstavuje riadny opravný prostriedok, rozhodujú inštančne nadriadené súdy v druhej inštancii (krajské súdy).

Sústavu všeobecných súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky, Špecializovaný trestný súd, 8 krajských a 45 okresných súdov, ktoré rozhodujú vo všetkých veciach, ktoré nepatria do výlučnej pôsobnosti Ústavného súdu SR, t.j. rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach a preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (správne súdnictvo), ak tak ustanoví zákon. V Slovenskej republike v súčasnosti nie sú uzákonené vojenské súdy.

Správne súdnictvo

Preskúmavanie zákonnosti rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy sa spravuje ustanoveniami piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov).

V správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú súdy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej

samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie a postup správneho orgánu"). Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť. Súdny v správnom súdnictve rozhodujú o návrhoch na uloženie povinnosti orgánom verejnej správy konať o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy a o opatreniach na vynútenie plnenia svojich rozhodnutí postupom uvedeným v § 250b a 250u. Súdny v správnom súdnictve konajú o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a o vykonateľnosti rozhodnutí cudzích správnych orgánov. Vo volebných veciach a vo veciach registrácie politických strán a politických hnutí konajú a rozhodujú súdy podľa ustanovení tejto časti v rozsahu vymedzenom osobitnými predpismi. Primerane podľa ustanovení tejto časti konajú a rozhodujú súdy aj vtedy, ak to ustanoví osobitný predpis alebo ak preskúmanie rozhodnutí orgánov verejnej správy vyplýva z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.

V konkrétnom prípade môže ísť o:

konanie, resp. rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov,

konanie, resp. rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov,

konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy,

konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy,

osobitné druhy konaní (napr. konanie vo volebných veciach).

Podrobnosti upravujú ustanovenia § 244 až 250zg OSP.

Súdny nie sú oprávnené meniť všeobecne záväzný právny predpis výkonnej moci (sekundárnu legislatívu). Avšak podľa článku 144 ods. 2 Ústavy SR, ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný **právny predpis**, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, **odporuje ústave, ústavnému zákonu, tzv. prednostnej medzinárodnej zmluve** (podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy) **alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR** (na základe čl. 125 ods. 1). Právny názor Ústavného súdu SR obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný. Podanie návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom SR však nezabavuje súd jeho povinnosti rozhodnúť v danom prípade spôsobom ustanoveným zákonom.

Ústavný súd Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky

Hlavná 110

042 65 Košice 1

SLOVAKIA

Tel.: +421 55 7207211

Fax: +421 55 6227639 (chairperson)

E-mail: info@concourt.sk

Internet: <http://www.concourt.sk/>

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol zriadený **Ústavou Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.** ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti. Právomoci a kompetencie upravuje čl. 124 až 140 **Ústavy Slovenskej republiky** v znení neskorších predpisov. Podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanovuje zákon č. **38/1993 Z. z.** v znení neskorších predpisov.

Plénum ústavného súdu podľa § 79 zákona č. **38/1993 Z. z.** schválilo Spravovací a rokovací poriadok ústavného súdu č. **114/1993 Z. z.** v znení neskorších predpisov, ktorý podrobnejšie upravuje vnútorné pomery ústavného súdu pri príprave konania a rozhodovania, postavenie pléna, senátov, sudcov spravodajcov, súdnych poradcov a iných osôb zúčastňujúcich sa na činnosti ústavného súdu, ako aj disciplinárne konanie proti sudcom.

Ústavný súd začne konanie, ak návrh podá

- a) najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
- b) prezident Slovenskej republiky,
- c) vláda Slovenskej republiky,
- d) súd, v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou,
- e) generálny prokurátor Slovenskej republiky,
- f) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,
- g) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a čl. 127a Ústavy.

Konanie sa začína dňom doručenia návrhu Ústavnému súdu.

Článok 127a Ústavy SR upravuje inštitút tzv. ústavnej sťažnosti, ktorú môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba (ďalej len „sťažovateľ“), ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažnosť okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať označenie,

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,
- c) proti komu sťažnosť smeruje.

K sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu. Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Účastníci konania sú sťažovateľ a ten, proti komu sťažnosť smeruje. Podanie sťažnosti nemá odkladný účinok.

Ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení a odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak to nie je v rozpore s dôležitým verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu neznamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti; najmä uloží orgánu, ktorý podľa sťažovateľa porušil základné práva alebo slobody sťažovateľa, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom. Dočasné opatrenie zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, ak Ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení. Dočasné opatrenie možno zrušiť aj bez návrhu, ak pominú dôvody, pre ktoré sa nariadilo.

Sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila uvedená podmienka, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Sťažnosť možno podať v

lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ak sťažovateľ vezme svoju sťažnosť späť, Ústavný súd konanie o nej zastaví okrem prípadu, ak Ústavný súd rozhodne, že späťvzatie sa nepripúšťa, najmä ak sťažnosť smeruje proti takému právoplatnému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu, ktoré mimoriadne závažným spôsobom porušujú základné práva alebo slobody sťažovateľa.

Ústavný súd vychádza zo skutkových zistení urobených v predchádzajúcich konaniach, ak sa nerozhodne inak.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie Ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili. Ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým sa porušilo základné právo alebo sloboda, ak to pripúšťa povaha tohto iného zásahu.

Ak Ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže

a) prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov,

a) vrátiť vec na ďalšie konanie,

b) zakázať pokračovanie v porušovaní základného práva alebo slobody, alebo

c) prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu. Ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. Ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím, ktoré je vykonateľné jeho doručením.

Vnútroštátne inštitúcie pre ľudské práva

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Laurinská 18

811 01 Bratislava

SLOVAKIA

Tel.: + 421 2 20850111

+ 421 2 20850114

Fax: + 421 2 20850135

E-mail: info@snspl.sk

Internet: <http://www.snspl.sk/>

S účinnosťou od 1. januára 1994 pôsobí v podmienkach Slovenskej republiky Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej aj ako „Stredisko“), ktoré bolo zriadené zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov. Návrh zákona bol predložený vládou Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 430 z 15. júna 1993, ktorým vláda SR dala súhlas na realizáciu „Projektu na zriadenie Slovenského národného strediska pre ľudské práva“ so sídlom v Bratislave, ktorý vznikol na podnet Organizácie Spojených národov. Prijatím zákona č. 136/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva a zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach, o ochrane pred diskrimináciou a zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), sa rozšírili úlohy Strediska, ktoré je nezávislou právnickou osobou v oblasti ochrany ľudských práv a základných slobôd, vrátane práv dieťaťa.

Stredisko ako nezávislá právnická osoba plní nezastupiteľné úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd, vrátane práv dieťaťa a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania. Stredisko je jedinou slovenskou inštitúciou pre rovnoprávnosť (tzv. „national equality body“) t. j. pre posudzovanie dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona.

Pôsobnosť

Právne postavenie a pôsobnosť Strediska upravuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov. V súlade s § 1 ods. 2 tohto zákona stredisko najmä:

monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného zákona,

zhromažďuje a na požiadanie poskytuje informácie o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v Slovenskej republike,

uskutočňuje výskumy a prieskumy na poskytovanie údajov v oblasti ľudských práv, zhromažďuje a šíri informácie v tejto oblasti,

prípravuje vzdelávacie aktivity a podieľa sa na informačných kampaniach s cieľom zvyšovania tolerance spoločnosti,

zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie,

vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu,

vykonáva nezávislé zisťovania týkajúce sa diskriminácie,

vypracúva a uverejňuje správy a odporúčania o otázkach súvisiacich s diskrimináciou,

poskytuje knižničné služby,

poskytuje služby v oblasti ľudských práv.

Stredisko sa zaoberá poskytovaním právneho poradenstva v otázkach diskriminácie, pri prejavoch intolerancie a v prípadoch porušovania zásady rovnakého zaobchádzania pre všetkých obyvateľov Slovenskej republiky a je podľa zákona tiež oprávnené na požiadanie zastupovať účastníka v konaní vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania. Stredisko každoročne vydáva Správu o dodržiavaní ľudských práv v Slovenskej republike.

Právomoci Strediska

zabezpečovanie právnej pomoci obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie,

zastupovanie na základe plnej moci v konaní vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania,

právo požiadať súdy, prokuratúru, iné štátne orgány, orgány územnej samosprávy, orgány záujmovej samosprávy a iné inštitúcie, aby v určenej lehote poskytli Stredisku informácie o dodržiavaní ľudských práv.

Poskytovaná pomoc

Na Stredisko sa môže obrátiť každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa cíti byť diskriminovaná konaním, alebo nečinnosťou vyššie uvedených inštitúcií. Je potrebné, aby pri podávaní podnetu sťažovateľ vyplnil všetky potrebné údaje a predložil všetky relevantné súvisiace podklady.

Spolupráca

Stredisko môže o poskytnutie informácií o dodržiavaní ľudských práv požiadať aj mimovládne organizácie, ktoré pôsobia v oblasti ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa a dohodnúť sa s nimi o spôsobe a rozsahu poskytovania týchto informácií.

Postup pri podávaní podnetu

Podnety môžu občania posielat':

písomne (formulárom a podkladmi zaslanými poštou, faxom, e-mailom),

osobne

Verejný ochranca práv (ombudsman)

Kancelária verejného ochrancu práv

Nevádzova 5

821 01 Bratislava

SLOVAKIA

Tel.: +421 2 48287401

+421 2 43634906

Fax: +421 2 48287203

E-mail: sekretariat@vop.gov.sk

Internet: <http://www.vop.gov.sk/>

Podľa čl. 151a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky "verejný ochranca práv je **nezávislý orgán Slovenskej republiky**, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom **chráni základné práva a slobody** fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť".

Na verejného ochrancu práv sa **môže obrátiť každý**, kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody v rozpore právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Základné práva a slobody, na ktorých ochrane sa verejný ochranca práv podieľa sú ustanovené v druhej hlave Ústavy SR (t. j. základné ľudské práva a slobody v čl. 14 až 25, politické práva v čl. 26 až 32, práva národnostných menšín a etnických skupín v čl. 33 až 34, hospodárske, sociálne a kultúrne práva v čl. 35 až 43, právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva v čl. 44 až 45, právo na súdnu a inú právnu ochranu v čl. 46 až 50, právo cudzincov prenasledovaných za uplatňovanie politických práv a slobôd na azyl), ale tiež v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách.

Verejný ochranca práv **koná na základe podnetu** fyzickej osoby alebo právnickej osoby alebo z vlastnej iniciatívy. Verejný ochranca práv nemôže zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov, nie je účastníkom konania, nemôže podať návrh na začatie konania pred súdom, nedoručujú sa mu rozhodnutia, nemá právo podávať opravné prostriedky. Verejný ochranca práv nie je oprávnený riešiť spory medzi fyzickými osobami navzájom.

Každý má právo obrátiť sa na verejného ochrancu práv:

písomne (poštou, faxom, e-mailom, prostredníctvom elektronického formulára) na adresu Kancelárie verejného ochrancu práv,

osobne, resp. ústne formou zápisnice,

v sídle Kancelárie verejného ochrancu práv každý pracovný deň v čase od 8.00h do 16.00h bez potreby objednania sa vopred,

počas úradných dní v regiónoch Slovenska. Na prijatie v regióne sa je potrebné objednať na kontaktných číslach.

Z podnetu musí byť zrejmé akéj veci sa týka, proti ktorému orgánu verejnej správy smeruje, čoho sa podávateľ domáha.

V záujme urýchlenia preskúmania podnetu súčasne sa odporúča doložiť kópie všetkých dokladov, ktoré podávateľ podnetu má k dispozícii a ktoré preukazujú jeho tvrdenia. Ak sa podnet netýka osoby, ktorá podáva podnet, je potrebné predložiť i písomný súhlas dotknutej osoby na podanie podnetu alebo písomné plnomocenstvo vo veci.

Ak podávateľ podnetu v podnete verejnému ochrancovi práv neuvedie svoje meno, priezvisko a adresu (právnická osoba svoj názov a sídlo) ide o anonymný podnet, ktorý verejný ochranca práv nemusí vybavovať. Podávateľ podnetu môže verejného ochrancu práv požiadať o utajenie totožnosti. V takom prípade sa pri vybavovaní podnetu postupuje len na základe odpisu podnetu, v ktorom sa neuvádzajú osobné údaje. Ak podávateľ podnetu požiadal o utajenie svojej totožnosti, ale charakter podnetu neumožňuje jeho vybavenie bez uvedenia niektorého z jeho osobných údajov, musí byť o tom bezodkladne upovedomený. Zároveň musí byť upozornený, že vo vybavovaní podnetu sa bude pokračovať len vtedy, ak v určenej lehote písomne udelí súhlas s uvedením určitého potrebného údajov o svojej osobe.

Verejný ochranca práv podnet preskúma.

Ak verejný ochranca práv zistí, že podnet je podľa svojho obsahu opravným prostriedkom podľa predpisov o konaní vo veciach správnych alebo súdnych, žalobou alebo opravným prostriedkom v správnom súdnictve alebo ústavnou sťažnosťou, bezodkladne upovedomí o tom podávateľa podnetu a poučí ho o správnom postupe.

Ak verejný ochranca práv zistí skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova, alebo v cele policajného zaistenia je nezákonne držaná osoba, túto skutočnosť bezodkladne oznámi príslušnému prokurátorovi ako podnet na postup podľa osobitného zákona a upovedomí správu takého miesta a dotknutú osobu.

Ak sa podnet týka preskúmania právoplatného rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo ak verejný ochranca práv dospeje k záveru, že rozhodnutie orgánu verejnej správy je v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom, môže postúpiť vec na vybavenie príslušnému prokurátorovi, prípadne urobiť iné opatrenie, o čom upovedomí podávateľa podnetu. To isté môže urobiť aj s podnetom, ktorý obsahuje návrhy takých opatrení, ktoré patria do pôsobnosti prokuratúry. Prokurátor je povinný v lehotách ustanovených zákonom oznámiť verejnému ochrancovi práv opatrenia, ktoré vykonal na odstránenie nezákonnosti.

Verejný ochranca práv podnet odloží, ak

- vec, ktorej sa podnet týka, nepatrí do jeho pôsobnosti,
- vec, ktorej sa podnet týka, prejednáva súd a nejde o prieťahy v konaní alebo ak už súd vo veci rozhodol,
- vec, ktorej sa podnet týka, preskúmava prokuratúra, alebo vec, ktorej sa podnet týka, už prokuratúra preskúmala,

d) vo veci, ktorej sa podnet týka, koná alebo rozhoduje príslušný orgán verejnej správy, ktorý nepatrí do pôsobnosti verejného ochrancu práv, alebo o veci, ktorej sa podnet týka, už rozhodol príslušný orgán verejnej správy, ktorý nepatrí do pôsobnosti verejného ochrancu práv,
e) podávateľ podnetu vezme svoj podnet späť alebo oznámi, že netrvá na ďalšom preskúmaní, alebo
náležitosti uvedené v § 13 ods. 4 neboli doplnené alebo spresnené v určenej lehote.

Verejný ochranca práv môže podnet odložiť, ak zistí, že

- a) sa podnet netýka osoby, ktorá ho podala, pokiaľ nepredložila písomný súhlas dotknutej osoby na podanie podnetu alebo písomné plnomocenstvo vo veci,
- b) od opatrenia alebo udalosti, ktorých sa podnet týka, uplynul v deň doručenia podnetu čas dlhší ako tri roky,
- c) podnet je zjavne neopodstatnený,
- d) podnet je anonymný,
- e) ide o podnet vo veci, ktorú už verejný ochranca práv vybavil a opakovaný podnet neobsahuje nové skutočnosti.

O odložení podnetu a dôvodoch jeho odloženia verejný ochranca práv upovedomí podávateľa podnetu; to neplatí, ak ide o anonymný podnet.

Ak výsledkami vybavenia podnetu nie je preukázané porušenie základných práv a slobôd, verejný ochranca práv písomne o tom upovedomí podávateľa podnetu a orgán verejnej správy, proti ktorého postupu, rozhodovaniu alebo nečinnosti podnet smeruje.

Ak výsledkami vybavenia podnetu je preukázané porušenie základných práv a slobôd, verejný ochranca práv oznámi výsledky vybavenia podnetu spolu s návrhom opatrení orgánu verejnej správy, proti ktorého postupu, rozhodovaniu alebo nečinnosti podnet smeruje.

Orgán verejnej správy je povinný do 20 dní odo dňa doručenia výzvy na prijatie opatrení oznámiť verejnému ochrancovi práv svoje stanovisko k výsledkom vybavenia podnetu a prijaté opatrenia.

Ak verejný ochranca práv nesúhlasí so stanoviskom orgánu verejnej správy alebo ak prijaté opatrenia považuje za nedostatočné, vyrozumie o tom orgán nadriadený orgánu verejnej správy, proti ktorému podnet smeruje, a ak takého orgánu niet, vládu Slovenskej republiky.

Nadriadený orgán verejnej správy, proti ktorému podnet smeruje, neexistuje, vláda Slovenskej republiky podľa odseku 3 je povinná oznámiť verejnému ochrancovi práv do 20 dní odo dňa doručenia jeho vyrozumienia opatrenia, ktoré vo veci prijala.

Ak verejný ochranca práv považuje vykonané opatrenia za nedostatočné, oznámi túto skutočnosť Národnej rade SR alebo ňou poverenému orgánu.

Verejný ochranca práv písomne upovedomí o výsledkoch vybavenia podnetu a o prijatých opatreniach podávateľa podnetu a osobu, ktorej základné práva a slobody boli konaním, rozhodovaním alebo nečinnosťou orgánov verejnej správy porušené.

Špecializované úrady pre ľudské práva

Úrad pre otázky rovnosti

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Laurinská 18

811 01 Bratislava

SLOVAKIA

Tel.: + 421 2 20850111

+ 421 2 20850114

Fax: + 421 2 20850135

E-mail: info@snslp.sk

Internet: <http://www.snslp.sk/>

Úrad na ochranu údajov

Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky

Hraničná 12

820 07 Bratislava

SLOVAKIA

Tel.: +421 2 32313214

Fax: +421 2 32313234

E-mail: statny.dozor@pdp.gov.sk

Internet: <http://www.dataprotection.gov.sk/uouu/sk>

Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) ako štátny orgán sa podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov. Svoje úlohy a povinnosti vykonáva nezávisle a v súlade so zákonom. Ide najmä o tieto úlohy:

priebežne sleduje stav ochrany osobných údajov, registráciu informačných systémov a vedenie evidencie o informačných systémoch,

odporúča prevádzkovateľom opatrenia na zabezpečenie ochrany osobných údajov v informačných systémoch; na tento účel vydáva v rozsahu svojej pôsobnosti odporúčania pre prevádzkovateľov,

pri pochybnostiach o tom, či spracúvané osobné údaje svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo sú časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu, vydáva záväzné stanovisko,

pri pochybnostiach o cezhraničnom toku osobných údajov vydáva záväzné stanovisko,

pri pochybnostiach o registrácii informačného systému vydáva záväzné stanovisko,

prešetruje oznámenia podané podľa § 45, alebo koná na základe podnetu alebo z vlastnej iniciatívy podľa § 44a a na odstránenie nedostatkov vydáva opatrenia na nápravu,

pri podozrení z porušenia povinností uložených týmto zákonom môže predvolať prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa s cieľom podať vysvetlenia, kontroluje spracúvanie osobných údajov v informačných systémoch,

ukladá sankcie pri zistení porušenia povinností uvedených v tomto zákone,

podáva oznámenie orgánom činným v trestnom konaní pri podozrení, že ide o trestný čin,

vykonáva registráciu informačných systémov a zabezpečuje sprístupnenie stavu registrácie,

podieľa sa na príprave všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany osobných údajov,

v rozsahu svojej pôsobnosti vydáva všeobecne záväzné právne predpisy,

vyjadruje sa k návrhom zákonov a k návrhom ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, v ktorých sa upravuje spracúvanie osobných údajov,

predkladá Národnej rade Slovenskej správy o stave ochrany osobných údajov najmenej raz za dva roky.

Iné

Centrum právnej pomoci

Námestie slobody 12

P.O. BOX 18

810 05 Bratislava 15

Tel.: +421 2 49683505

+421 2 49683521

Fax: +421 2 49683520

E-mail: info@centrumpravnejpomoci.sk

Interenet: <http://www.centrumpravnejpomoci.sk>

Od 1. januára 2006 pôsobí v Slovenskej republike **Centrum právnej pomoci** (ďalej aj ako „Centrum“) zriadené ako štátna rozpočtová organizácia so sídlom v Bratislave na základe zákona č. 327/2005 Z. z. poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi. Centrum má svoje kancelárie, resp. pobočky takmer vo všetkých krajských mestách SR s výnimkou Trnavy (t. j. v Bratislave, v Banskej Bystrici, v Nitre, v Trenčíne, v Žiline, v Košiciach, v Prešove), ako aj v ďalších slovenských mestách (V Liptovskom Mikuláši, v Tvrdošine, v Humennom, v Hlohovci, V Rimavskej Sobote, v Nových Zámkoch, v Banskej Štiavnici, v Prievidzi, v Čadci, v Brezne, v Medzilaborciach, v Žiari nad Hronom, vo Veľkom Krtíši, v Levoči, v Spišskej Novej Vsi a vo Svidníku.).

Centrum zabezpečuje poskytovanie právnej pomoci fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv. Centrum zabezpečuje poskytovanie právnej pomoci v občianskoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach každej fyzickej osobe spĺňajúcej zákonné podmienky (vnútroštátne spory). V cezhraničných sporoch sa právna pomoc v občianskoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach a obchodnoprávných veciach podľa tohto zákona poskytuje všetkým fyzickým osobám spĺňajúcim zákonné podmienky, ktoré majú bydlisko alebo obvyklý pobyt na území členského štátu Európskej únie.

V prípade žiadateľov o právnú pomoc vo veci s diskriminačným aspektom má Centrum prekrývajúcu sa pôsobnosť so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva, s ktorým vo veciach takýchto žiadateľov komunikuje. S témou diskriminácie sa právnici Centra stretávajú najmä v súvislosti s diskrimináciou v pracovnoprávných vzťahoch z dôvodu príslušnosti k etnickej skupine.

Fyzická osoba má **právo na poskytnutie právnej pomoci**, ak sa nachádza v stave materiálnej núdze, nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch. Uvedené podmienky na poskytnutie právnej pomoci musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci. Ak príjmy žiadateľa prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, Centrum môže priznať právnú pomoc, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

Konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci (ďalej len "konanie") sa začína podaním písomnej žiadosti doloženej dokladmi preukazujúcimi skutočnosti uvedené v žiadosti, ktorú podáva žiadateľ na tlačive. Doklady preukazujúce, že sa žiadateľ nachádza v stave materiálnej núdze, nesmú byť staršie ako tri mesiace. Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko žiadateľa, jeho trvalý alebo prechodný pobyt a rodné číslo. Na výzvu Centra žiadateľ doplní v primeranej lehote určenej Centrom ďalšie údaje a doklady týkajúce sa skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, ktorá nesmie byť kratšia ako desať dní. Účastníkom konania je žiadateľ. Žiadosť sa podáva v kancelárii Centra príslušnej podľa miesta trvalého alebo prechodného pobytu žiadateľa. Žiadateľ je povinný uviesť v žiadosti a pri predbežnej konzultácii úplné a pravdivé údaje. Centrum rozhodne o žiadosti v lehote do 30 dní od doručenia žiadosti, ktorá spĺňa zákonom požadované náležitosti; túto lehotu nemožno predĺžiť. Proti rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok. V rozhodnutí, ktorým sa priznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, Centrum určí advokáta na zastupovanie oprávnenej osoby pred súdom, ak je to potrebné na ochranu jej záujmov. Rozhodnutie, ktorým sa nepriznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, okrem náležitostí podľa osobitného predpisu musí obsahovať aj poučenie, že ak odpadnú dôvody nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci, môže žiadateľ v tej istej veci podať žiadosť opätovne. Ak v dôsledku neposkytnutia súčinnosti oprávnenej osoby bolo oprávnenej osobe rozhodnutím Centra odňaté poskytovanie právnej pomoci alebo ak oprávnená osoba bezdôvodne zavinila zastavenie konania, Centrum môže z týchto dôvodov rozhodnutím odmietnuť opätovne priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci.

Ustanovenia § 17 až 21 zákona č. 327/2005 Z. z. upravujú **poskytnutie právnej pomoci v cezhraničných sporoch, keď príslušným súdom je súd Slovenskej republiky** a ustanovenie § 22 až 24c zákona č. 327/2005 Z. z. **poskytnutie právnej pomoci v cezhraničných sporoch, keď príslušným súdom je súd iného členského štátu ako Slovenskej republiky**.

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže

Špitálska 8

P.O. Box 57

814 99 Bratislava

Tel.: + 421 2 20463208

+421 2 20463248

NONSTOP linka: +421 915 405 954

Fax: + 421 2 20463258

E-mail: cipc@cipc.gov.sk

info@cipc.sk

Internet: <http://www.cipc.sk/>

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len „Centrum“) je orgán štátnej správy s pôsobnosťou na území Slovenskej republiky.

Centrum zriadilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ako svoju priamo riadenú rozpočtovú organizáciu, na zabezpečenie a poskytovanie právnej ochrany deťom a mládeži vo vzťahu k cudzine s účinnosťou od 1.2.1993.

Pôsobnosť Centra vymedzuje zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Centrum plní úlohy orgánu určeného na vykonávanie medzinárodných dohovorov a právnych aktov Európskej únie, a to:

plní úlohy prijímajúceho orgánu a odosielajúceho orgánu v oblasti vymáhania výživného podľa medzinárodných dohovorov,

plní úlohy ústredného orgánu v oblasti medzinárodných únosov detí podľa medzinárodných dohovorov a právnych aktov Európskej únie,

plní úlohu ústredného orgánu v oblasti medzishátnych osvojení podľa medzinárodného dohovoru,

vydáva osvedčenie podľa medzinárodného dohovoru,

plní ďalšie úlohy v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí vo vzťahu k cudzine podľa osobitných predpisov,

poskytuje bezplatné právne poradenstvo v oblasti rodinného práva s cudzím prvkom, predovšetkým v oblasti výživného, starostlivosti o maloleté deti a v oblasti osvojenia,

spolupracuje s prijímajúcimi orgánmi a odosielajúcimi orgánmi zmluvných štátov v cudzine, s ústrednými orgánmi zmluvných štátov v cudzine,

zastupiteľskými úradmi, ústrednými orgánmi štátnej správy, bankami, pobočkami zahraničných bánk, orgánmi miestnej štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy a s akreditovanými subjektmi.

Posledná aktualizácia: 18/03/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.